

**OPETTAJA TYÖNSÄ
TUTKIJANA
OPEA615**

VIELÄ KERRAN – ONHAN KAIKKIEN KALENTEREISSA: TUTKIVAT OPET STAGELLA?

- Ajankohta **18.–19.4.2017 klo 12.00–n. 16.00**
 - osallistuminen molempiin päiviin
 - ohjelma 13.4. Pedanetissä
- Tila molempina päivinä: Lucina, Ruusupuisto
- Valmistautuminen
 - 1) Abstrakti Pedanettiin **9.4.2018 klo 24.00** mennessä!
(Opet stagella -> abstraktit)
 - 2) Valmistelkaa esitys ja sitä havainnollistava materiaali, esim. PP- tai Prezi-diat. Tallentakaa materiaali Pedanettiin ennen seminaaria (Opet stagella -> Esitysmateriaalit).

MIKÄ ON ABSTRAKTI ELI TIIVISTELMÄ?

- Abstrakti on yksi tieteellisen kirjoittamisen tyylilaji.
- Abstrakti on tiivistelmä tutkimuksesta ja/tai esityksestä.
- Abstraktilla pyritään vakuuttamaan joku taho siitä, että tutkimus/esitys kannattaa sisällyttää konferenssiohjelmaan tai julkaistavaan kirjaan. Tai siitä, että artikkeli esimerkiksi kokoomateoksessa kannattaa lukea.
- Abstraktin pituus, joissakin tapauksissa jopa rakenne, on tarkoitus määritelly. 250–300 sanan abstrakti on melko yleinen. Voi toki olla myös pitempi.

ABSTRAKTI VASTAA SEURAAVIIN KYSYMYKSIIN

- 1) Miksi tutkimus on tehty?
- 2) Mikä on tutkimuksen mahdollinen teoreettinen tausta?
- 3) Miten tutkimus on käytännössä tehty, eli mikä on sen metodologia?
- 4) Mitä ovat keskeiset tulokset?
- 5) Mitä johtopäätöksiä tutkimuksesta voi tehdä?

ABSTRAKTIN RAKENNE

- Ensin aloituskappale eli johdanto, jossa kuvataan tutkimuksen aihepiiriä, tutkimusalaa tai syitä siihen, miksi tutkimus on tärkeä
 - > **Lukijan huomion kiinnittäminen / lukijan motivointi**
- Toisessa kappaleessa tutkimuksen toteutus eli tutkimuskysymykset, käytetyn metodin tai käytettyjen metodien kuvaus, aineiston kuvaus
 - > **Lukijan vakuuttaminen siitä, että kiinnostavaa / tärkeää aihetta tai ilmiötä on tutkittu uskottavasti ja luotettavalla tavalla**
- Kolmannessa kappaleessa esitetään keskeiset tulokset sekä millaiseen pohdiskeluun / päätelmiin / kysymyksiin tulokset antavat aihetta.
 - > **Lukijan mielenkiinnon vahvistaminen**

OPEA615 Tieteellisen tiedon rakentuminen: tutkiva opettajuus

Tiia Määttänen, Pauliina Puranen, Mikko Viitala

Havaintoja opetussuunnitelmien arvojen ja oppimiskäsitysten toteutumisesta Laukaa Viisas -hankkeessa

Suomalaisen koulutusjärjestelmän toiminta perustuu suomalaiseen sivistysperinteeseen (LOPS2015). Sivistysperinne ja koulutuksen arvot ja tavoitteet ovat esitettyinä kansallisessa opetussuunnitelmassa. Opetussuunnitelmat ovat tärkein osa koulutuksen normiohjausta ja niiden vaikutukset koulujen toimintatapoihin ja käytännön opetukseen ovat merkittäviä (Honkasalo & Nyssölä 2012: 42–44). Tutkimuksessamme haluamme tarkastella, miten koulutuksen arvopohja otetaan huomioon opetussuunnitelman käyttöönottoprosessissa ja miten arvot näkyvät Laukaa Viisas-hankkeen oppiaineita integroivilla kursseilla.

Opetussuunnitelman arvoperusta ja oppimiskäsitys ovat vahvasti toisiinsa kytkeytyneitä, ja haluamme tutkimuksessamme tarkastella opiskelijan asemaa uuden opetussuunnitelman mukaisilla kursseilla. Opiskelija kuvataan opetussuunnitelmassa itseohjautuvana, aktiivisena ja tavoitteellisena toimijana, joten koulujen on mahdollistettava tämä toimijuus ja tuettava sitä. Opiskelijoiden toimijuus (e. agency) ei ole selviö, vaan opiskelijan täytyy kokea, että hän voi omalla toiminnallaan vaikuttaa oppimiseensa (Mercer 2012: 41). Toimijuus rakentuu aina opiskelijan taidoista ja halusta toimia, minkä lisäksi siihen vaikuttavat muun muassa itsetuntemus, uskot ja motivaatio. Lisäksi opiskelija muodostaa aina näkemyksen siitä, millaisia toiminnan mahdollisuuksia opetustilanne tarjoaa. Nämä mahdollisuudet voivat jäädä kuitenkin hyödyntämättä. (Mercer 2012: 42-44.) Toimijuus ei ole sisäsyntyinen ominaisuus, vaan opiskelijan täytyy oppia toimimaan aloitteellisesti ja vastuullisesti sekä hyödyntämään oppimisen resursseja (ks. Rajala jne. 2010: 15). Koulun merkitys toimijuuden mahdollistamisessa ja opettamisessa on siis suuri.

Tutkimusmetodinamme käytämme kouluetnografiaa, koska se mahdollistaa sekä osallistumisen että etäännyttämisen (Lappalainen 2007: 10, 12). Osallistumme Laukaa Viisas -hankkeen suunnitteluun ja toteutukseen samanaikaisesti havainnoiden ja analysoiden. Aineistonaamme käytämme opetussuunnitelmia ja tutkimuspäiväkirjoja, jotka pohjautuvat Laukaan lukion rehtorin, opiskelijoiden ja muun henkilökunnan kanssa käytyihin keskusteluihin, henkilökunnan keskinäisten palaverien ja tapaamisten observointiin sekä oppiaineita integroivien kurssien opetukseen ja opetuksen observoimiseen. Lähestymme aineistoa diskursiivisesti (ks. Fairclough 2003, Pietikäinen & Mäntynen 2009) hyödyntäen myös aineistolähtöistä sisällönanalyysia (ks. Tuomi ja Sarajärvi 2009: 91–96).

Koulun ulkopuolelta eli opetussuunnitelmasta tulevat vaatimukset sekä Laukaa Viisas -hankkeen asettamat raamit ohjaavat koulutuksen kehittämiseen liittyvää työtä saaden sen vaikuttamaan varsin pragmaattiselta. Yleistäen voisi sanoa, että oppiaineita integroivia kursseja tarkkailtiin koulussa uusien käytänteiden ja työskentelytapojen näkökulmasta, eikä yhteyksiä koulutuksen laajempiin arvoihin tuotu lainkaan esille. Opiskelijoiden uudenlaista roolia luokkahuoneessa kommentoitiin opettajan muuttuneen roolin kautta, mutta sitäkään ei linkitetty opetussuunnitelman tavoitteisiin tai arvoihin. Opetussuunnitelman arvoperusta vaikuttaa elävän voimakkaimmin koulun yleisessä ilmapiirissä ja yhteisöllisyydessä. Vaikka opetussuunnitelma ohjeistuksineen uudistuu, sen siirtyminen yhtenäiseksi osaksi koulun muita käytänteitä vie aikaa.

Lähteet

Kahdeksasluokkalaiset oppimisensa asiantuntijoina – itsearviointi oppijoiden näkökulmasta

Tutkimuksemme käsittelee kahdeksasluokkalaisten itsearviointitaitoja ja heidän käsityksiään ja kokemuksiaan itsearvioinnista. Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa (2014: 47–49) todetaan yleisesti arvioinnin tehtäväksi ohjaaminen, opiskelun kannustaminen sekä oppilaan itsearvioinnin edellytysten kehittäminen. Itsearviointien harjoittelu on myös osa äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineen oppimisen arviointia (Opetushallitus 2014: 289). Tutkimuksemme on siis pedagogisesti relevantti. Itsearviointien teettäminen on osa muun muassa formatiivista oppilasarviointia. Formattiivisen oppilasarvioinnin parhaimpana puolena voidaan nähdä arvioinnin ohjaavan tehtävän toteutuminen - oppilaan ja opettajan ollessa tietoisia tavoitteiden saavuttamisesta tai saavuttamatta jättämisestä, pystytään katseet suuntaamaan tulevaan. (Atjonen 2007: 67–68.) Aiemmin itsearviointitaitoja on tutkittu esimerkiksi alku- ja esiopetuksen kontekstissa, joten tutkimuksemme tuo tutkimuskenttään tuoretta näkökulmaa kohderyhmän valinnan sekä oppilaskeskeisyyden avulla.

Tutkimuskysymyksemme ovat 1) Mikä on itsearvioinnin merkitys oppilaalle hänen omien taitojen tunnistamisen ja kehittämisen näkökulmasta? 2) Missä taidoissa oppilaat tarvitsevat tukea itsearviointien tekemisessä? 3) Millaisia kriittisiä kehitysnäkökulmia voidaan käytetystä itsearviointilomakkeesta tehdä? Tutkimuksemme on laadullinen tapaustutkimus. Aineisto on kerätty kahdeksasluokkalaisten 3x45 minuutin luovan kirjoittamisen oppimiskokonaisuuden aikana autenttisina itsearviointeina sekä kyselylomakkeena, jolla olemme kartoittaneet oppilaiden käsityksiä itsearvioinnista. Itsearviointilomakkeita täytettiin prosessina oppimiskokonaisuuden edetessä, ja lomakkeessa arvioitiin erikseen esimerkiksi työskentelyn alkuvaiheita, ryhmätyötaitoja sekä tekstin tuottamisen taitoja. Aineistoa saimme lopulta 13 oppilaalta. Aineisto analysoitiin aineistolähtöisellä sisällönanalyysillä.

Havaintomme itsearvioinnin merkityksestä perustuvat oppilaiden käsityksiin esimerkiksi siitä, kenelle itsearviointeja tehdään ja miksi niitä tehdään. Itsearviointi nähdään usein joko eräänlaisena itsereflektoinnin työkaluna, tai vaihtoehtoisesti itsearvioinnin funktiota ei tiedetä tai osata nimetä. Itsearviointeja tehdään oppilaiden mukaan oman toiminnan tiedostamiseksi sekä oman toiminnan realistisen kuvauksen vuoksi sekä itseä että opettajaa varten.

Aineiston pohjalta pystyimme luokittelemaan kolme erilaista osa-aluetta, joita tukemalla itsearvioinnille asetetut tavoitteet ohjaamisesta, kannustamisesta ja itsearviointitaitojen kehittämisestä toteutuisivat. Osa-alueet ovat perustelemisen taidot, nimeämisen ja kielellistämisen taidot sekä erittelemisen taidot. Käytettyyn lomakkeeseen liittyvät havainnot voidaan karkeasti jakaa lomakkeen pohjustamiseen, erityyppisten vastausmuotojen käyttämiseen sekä kysymysten abstraktiotasoon ja havainnollistamiseen.

Aineiston laajuuden takia kovin yleistettäviä tuloksia ei tutkimuksen perusteella voida tehdä, mutta tässäkin laajuudessa aineiston perusteella ryhmästä rakentuu hyvin heterogeeninen kuva. Vaihtelua näkyy itsearviointitaidoissa, mutta myös suhtautumisessa oppimiskokonaisuuteen. Tutkimuksen perusteella olisikin mielekästä lähteä tarkemmin selvittämään, johtuvatko erot kuinka paljon taidoista ja kuinka paljon esimerkiksi motivaatio ja asenteet vaikuttavat oppilaiden suoriutumiseen. Oppilaat nostivat myös itse esiin ajanpuutteen, joka osaltaan on voinut vaikuttaa vastausten laatuun. On relevanttia miettiä myös itsearviointien toteuttamistapaa tilanteesta riippuen - milloin paperinen itsearviointilomake voi toimia, milloin on syytä harkita muita keinoja?

ESITYS

- Esitysaika 30 minuuttia, josta
 - 20 minuuttia itse tutkimuksen esittämiseen
 - 10 minuuttia kommenteille ja kysymyksilleKomentointiin ja kysymysten tekemiseen osallistuvat kaikki kuulijat!
- Kuulijoina suomen kielen ja kirjallisuuden harjoittelijoita, OKL:n ja Norssin opettajia sekä ruusupuistolaisia.

ESITYKSEN LAATIMINEN JA PITÄMINEN

- Tee esityksestäsi kiinnostava!
- Etsi hyvä tapa aloittaa
- Kytke esitys siihen, mitä kuulija jo tietää
- Ymmärrettävyys lisää kiinnostavuutta
- Pidä osat yksinkertaisina
- Mieti ajan ja sisällön suhde (mitä mahtuu 20 minuuttiin)
- Havainnollistaminen
- Jäähän aikaa myös kysymyksille ja keskustelulle

KALVOJA TEHDESSÄSI/TEHDESSÄNNE

- Käytä tarpeeksi isoa fonttia
- Vain vähän asiaa/tekstiä per kalvo
- Kuvia
- Kaavioita
- Huoliteltu kielenkäyttö
- Luetelmaviivoja tai yksi ajatus kokonaisiin lausein

TUTKIVAN OPPIMISEN TYÖN MUISTILISTAA: TUTKIMUSSUUNNITELMASTA TOTEUTUKSEEN

1. Mikä ilmiö, aihepiiri on kyseessä? Aihepiirin kirjallisuuteen perehtyminen: avainkäsitteiden määrittely ja käsitteiden väliset suhteet; mallinnuksia, teoreettisia jäsentelyjä.. --> oman tutkimusaiheen tarkentaminen.
2. Tutkimuskysymysten tarkentaminen: muutama täsmällinen kysymys, joihin oletatte saavanne aineiston pohjalta vastaukset.
3. Aineiston keruu ja analysointi: menetelmään perehtyminen ja työnjako (double-check?).
4. Tulokset eli mitä saitte aineistosta esiin tutkimuskysymysten valossa. Mahdollinen tutkimuskysymysten tarkentaminen vielä tässä vaiheessa.
5. Stagella-esityksen koostaminen: aiheeseen johdattaminen, aihepiirin pohjustaminen, tulosten havainnollinen esittely.